

До числа видів, які **часто трапляються** в межах парку, належать:

- *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. – на луках, узліссях, карбонатних скелях і осипах по всій території, іноді у великій кількості;
- *Listera ovata* (L.) R. Br. – часто на вологих і заболочених луках, галявинах, лісових дорогах, узліссях, осоково-трав'яних болотах по всій території;
- *Traunsteinera globosa* (L.) Rchb. – часто у складі лучних фітоценозів по всій території;
- *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P. F. Hunt et Summerhayes – часто на вогких, заболочених луках, іноді у великій кількості, по всій території.

На основі проведених досліджень нами складено схематичні карти поширення видів рослин з родини Orchidaceae в межах НПП «Черемоський».

Більш глибока і детальна созологічна характеристика рідкісних рослин може бути проведена тільки на основі з'ясування особливостей кожного окремого виду за специфікою охорони, причинами рідкості, географічним типом ареалу, просторовим типом популяції, типом ізоляції та за популяційними ознаками. Саме вказані ознаки дають багатоаспектну оцінку рідкості видів та дозволяють застосувати оптимальний режим охорони. Для отримання більш детальної характеристики окремих видів ми інтенсифікуємо дослідження, що дасть змогу розробити відповідні охоронні режими збереження рідкісних і зникаючих видів родини Orchidaceae в НПП «Черемоський».

ЛІТЕРАТУРА

1. Екологічна енциклопедія / Ред. А. В. Толстоухов. – К.: Вид. ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2007. – Т. 2. Є–Н. – 416 с.
2. Малиновський К., Царик Й., Княк В., Нестерук Ю. Рідкісні, ендемічні, реліктові та погранично-ареальні види Українських Карпат. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 76 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / Ред. Я. П. Дідух. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 912 с.
4. Чорней І. І., Буджак В. В., Токарюк А. І. Сторінками Червоної книги України (рослинний світ). Чернівецька область. – Чернівці: ДрукАрт, 2010. – 452 с.

ДО ОРНІТОФАУНИ смт ПУТИЛА ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ (ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ)

Д. І. Юзик^{1,2}, А. В. Юзик²

¹Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, УКРАЇНА
muscicapa@ukr.net

²Національний природний парк «Черемоський», УКРАЇНА
andriyuzuk@gmail.com

Спостереження проводили із грудня 2014 р. по квітень 2016 р. в смт Путила та його околицях. Селище Путила є адміністративним центром Путильського району, що знаходиться в південно-західній частині Чернівецької області на кордоні з Румунією. Тут створено національний природний парк «Черемоський», який розташований у найбільш віддалених та важкодоступних лісових масивах Путильщини. Даний об'єкт природо-заповідного фонду, як і Путильщина загалом, є надзвичайно цікавим в орнітологічному відношенні. Близько 63 % території Путильського району вкрито лісами. Домінуючими породами тут є ялина європейська (*Picea abies* (L.) H. Karst), ялиця біла (*Abies alba* Mill.) та бук (*Fagus sylvatica* L.).

Матеріали з орнітофауни Путили зібрані нами під час піших екскурсій у світлу пору доби. Під час спостережень за птахами використовували бінокль Nikon Aculon A 211 10×50, фото-

апарат Canon PowerShot SX 510 HS (Canon zoom lens 30x), надані в рамках виконання природоохоронного проекту «Збереження Карпатських пралісів», впроваджуваного Українським товариством охорони птахів за участі та фінансової підтримки Франкфуртського зоологічного товариства (Німеччина). Видову приналежність встановлювали за польовим визначником «Птахи фауни України» [1].

За час досліджень (переважно в межах прилеглих до НПП «Черемоський» територій) нами було відмічено 44 види птахів. Усі ці види належать до 18 родин і 7 рядів (таблиця). Переважна більшість виявлених видів птахів є осілими (гніздовими і зимуючими) та такими, що лише гніздяться на досліджуваній території (95,5 %).

Птахи смт Путила та його околиць

Вид	Статус перебування*			
	ос (гн, зм)	гн	зл	пг
1	2	3	4	5
Ряд Лелекоподібні (Ciconiiformes), родина Лелекові (Ciconiidae)				
Лелека білий (<i>Ciconia ciconia</i> (L.))	–	+	–	–
Ряд Соколоподібні (Falconiformes), родина Яструбові (Accipitridae)				
Беркут (<i>Aquila chrysaetos</i> (L.))	+	–	–	–
Ряд Голубоподібні (Columbiformes), родина Голубові (Columbidae)				
Голуб-синяк (<i>Columba oenas</i> L.)	–	+	–	–
Горлиця садова (<i>Streptopelia decaocto</i> (Frisvald.))	+	–	–	–
Ряд Зозулеподібні (Cuculiformes), родина Зозулеві (Cuculidae)				
Зозуля (<i>Cuculus canorus</i> L.)	–	+	–	–
Ряд Серпокрильцеподібні (Apodiformes), родина Серпокрильцеві (Apodidae)				
Серпокрилець чорний (<i>Apus apus</i> L.)	–	+	–	–
Ряд Дятлоподібні (Piciformes), родина Дятлові (Picidae)				
Жовна сива (<i>Picus canus</i> J. F. Gm.)	+	–	–	–
Дятел звичайний (<i>Dendrocopos major</i> (L.))	+	–	–	–
Дятел малий (<i>D. minor</i> (L.))	–	–	–	+
Ряд Горобцеподібні (Passeriformes)				
Родина Ластівкові (Hirundinidae)				
Ластівка сільська (<i>Hirundo rustica</i> L.)	–	+	–	–
Родина Плискові (Motacillidae)				
Плиска гірська (<i>Motacilla cinerea</i> Tunst.)	–	+	–	–
Плиска біла (<i>M. alba</i> L.)	–	+	–	–
Родина Вивільгові (Oriolidae)				
Вивільга (<i>Oriolus oriolus</i> L.)	–	+	–	–
Родина Шпакові (Sturnidae)				
Шпак звичайний (<i>Sturnus vulgaris</i> L.)	–	+	–	–
Родина Воронові (Corvidae)				
Сойка (<i>Garrulus glandarius</i> (L.))	+	–	–	–
Сорока (<i>Pica pica</i> (L.))	+	–	–	–
Галка (<i>Corvus monedula</i> L.)	–	+	–	–
Ворона сіра (<i>C. cornix</i> L.)	+	–	–	–
Крук (<i>C. corax</i> L.)	+	–	–	–
Родина Кропив'янкові (Sylviidae)				
Кропив'янка чорноголова (<i>Sylvia atricapilla</i> (L.))	–	+	–	–
Вівчарик весняний (<i>Phylloscopus trochilus</i> (L.))	–	+	–	–
Вівчарик-ковалик (<i>Ph. collybita</i> (Vieill.))	–	+	–	–
Родина Мухоловкові (Muscicapidae)				
Горихвістка звичайна (<i>Phoenicurus phoenicurus</i> (L.))	–	+	–	–
Горихвістка чорна (<i>Ph. ochruros</i> (S. G. Gm.))	–	+	–	–
Вільшанка (<i>Eriothacus rubecula</i> (L.))	–	+	–	–
Чикотень (<i>Turdus pilaris</i> L.)	+	–	–	–
Дрізд чорний (<i>T. merula</i> L.)	–	+	–	–
Дрізд співочий (<i>T. philomelos</i> C. L. Brehm)	–	+	–	–
Дрізд-омелюх (<i>T. viscivorus</i> L.)	+	–	–	–

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
Родина Синицеві (Paridae)				
Гаїчка-пухляк (<i>Parus montanus</i> Conrad von Bald.)	+	–	–	–
Синиця чорна (<i>P. ater</i> L.)	+	–	–	–
Синиця блакитна (<i>P. caeruleus</i> L.)	+	–	–	–
Синиця велика (<i>P. major</i> L.)	+	–	–	–
Родина Повзикові (Sittidae)				
Повзик (<i>Sitta europaea</i> L.)	+	–	–	–
Родина Горобцеві (Passeridae)				
Горобець хатній (<i>Passer domesticus</i> (L.))	+	–	–	–
Горобець польовий (<i>P. montanus</i> (L.))	+	–	–	–
Родина В'юркові (Fringillidae)				
Зяблик (<i>Fringilla coelebs</i> L.)	–	+	–	–
Щедрик (<i>Serinus serinus</i> (L.))	–	+	–	–
Зеленяк (<i>Chloris chloris</i> (L.))	+	–	–	–
Чиж (<i>Spinus spinus</i> (L.))	+	–	–	–
Смеречник (<i>Pinicola enucleator</i> (L.))	–	–	+	–
Шишкар ялиновий (<i>Loxia curvirostra</i> L.)	+	–	–	–
Костогриз (<i>Coccothraustes coccothraustes</i> (L.))	+	–	–	–
Родина Вівсянкові (Emberizidae)				
Вівсянка звичайна (<i>Emberiza citrinella</i> L.)	+	–	–	–
Всього: 44	22	20	1	1

*Статус перебування: ос – осілий вид, гн – гніздовий, зм – зимуючий, зал – залітний, пг – виявлений у післягніздовий період.

Особливу увагу приділяли виявленню рідкісних і малочисельних видів. Із птахів, занесених до Червоної книги України [2], наприклад, було відмічено нами беркута, якого спостерігали 12.04.2015 р. на хуторі Рижа в околицях смт Путила. Птах літав над поселеннями людини, очевидно, шукаючи їжу.

Малий дятел відмічений на прилеглий до НПП «Черемоський» території. За літературними даними [1] цей вид поширений у лісовій та лісостеповій смугах, крім Карпат, а також частково заходить на північ степової смуги. Населяє листяні та мішані ліси, старі парки, де є багато зрілих дерев, фруктові сади поблизу населених пунктів. Дорослого самця спостерігали 12.11.2015 р. у старому яблунево-аличевому саду у приватному секторі неподалік адмінприміщення НПП «Черемоський» поблизу р. Путилка. Вдруге цей вид відмічено 14.03.2016 р. неподалік від попереднього місця реєстрації. Самець переміщувався з дерева на дерево дворами в напрямку г. Прочерк. Під час обох спостережень птахи активно довбали дерева, здобуваючи корм.

Смеречник в околицях національного парку спостерігається вперше. За літературними даними – рідкісний, залітний взимку вид Полісся [1]. 28.02.2016 р. відмічено заліт зграйки з 7 особин (самки) у ялиново-ялицевий ліс з поодинокими кущами ялівцю (*Juniperus* sp.) в околицях смт Путила на г. Прочерк. Птахи живились у кронах ялини її насінням, часто перелітали з дерева на дерево. Їх ми спостерігали в бінокль.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фесенко Г. В., Бокотей А. А. Птахи фауни України (польов. визн.). – К., 2002. – 414 с.
2. Червона книга України. Тваринний світ / Ред. І. А. Акімов. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 624 с.

